

Szövetkezetek a libikókán (3.)

Árak és költségek

Horváth János, a Csongrád megyei Kiszöv elnöke: — A Csongrád megyei szövetkezetek termékeik negyedét exportálják. A külföldi értékesítésnél nincsenek árkorlátok. Csak azt kell vizsgálni, hogy mennyit hajlandó az adott cikkért a vevő fizetni és ez az összeg fedezi-e az előállítási költségeket. A belföldi eladásnál a szövetkezetek általában követőárat alkalmaznak. Egy-egy áru termelésébe csak besegítenek, a cikkcsoporthoz zömét az állami szektorokban vagy a nagy szövetkezeteknél készítik. Ez a kisebb egységek számára előnyös pozíció, hiszen a nagyok rezsije magasabb és ez szerepel az ár-kalkulációban. A különbözet a kisebb szövetkezetek nyereségét növelheti.

— Az árbevételnek napjainkban átlagosan hány százalékát könyvelhetik nyereségként a szövetkezetek?

— A megyei átlag 13 százalék körül van.

— Ezen belül persze vannak eltérések

— Természetesen. A legmagasabb nyereségszint most a megyében 30 százalék körüli az ipari szövetkezeteknél, a legalacsonyabb 4 százalék. Ez utóbbi természetesen a szolgáltató ágazatban fordult elő.

— Térjünk vissza az árakhoz! Milyen gondjaitok vannak azoknak, akik maguk kalkulálják áraikat?

— Az ipari szövetkezetek árszakemberei nem eléggé előgondolkodók. Más területeken is emelkednek a termelői árak és ezek óhatatlanul jelentkezik az alapanyagok beszerzésénél is. Ha erre a szövetkezet nem reagál időben, akkor elkopik a nyereség. Ma a lökészerű árpolitika jellemző. Amikor már majdnem elfogyott a haszon, akkor próbálnak nagyot emelni az áron az ipari szövetkezetek. Ha nem sikerül az áremelést végrehajtani, akkor könnyen jöhet az adott cikkből a termelés teljes leépítése. Így jól bevált, keresett termékek is eltűnnek a boltok polcairól. Igaz, gyakran új konstrukcióban, kevés változtatással, de lényegesen magasabb áron ismét megjelennek. A folyamatos árpolitika a fogyasztók és a szövetkezetek számára is hasznosabb lenne.

Farkas Imréné, az Április 4. Cipőipari Szövetkezet elnökének irodájában rögtönzött „kiállítás” a teljes gyártmánystruktúrából. Sorolja, hogy melyiket kiknek szállítják. Egy pillanatra megállítom beszélgető partneremet:

— Juliet, Adonis, Anne... csupa-csupa idegen név. Mégis magyar a gyártó és a megrendelő is.

— Igen. A hazai kereskedők bármilyen fantáziájukat elfogadják, csak ne országhatáron belüli eredetre utaljon.

Aztán szó esik a kooperációs partnerekről is. A Szinkron Szövetkezet felsőrészei és az Április 4. talpai egy cipőben egyesülve kerülnek a fogyasztókhoz. De a palicsi Chemos már jó rugalmas, könnyű talpakát küld a Cserzy Mihály utcában összevarrt vékony bőrrökhöz. A Szegedi Háziipari Szövetkezetben dolgozó aszszonyok horgolta felsőkre itt ragasztanak papucsalkát. Van munkakapcsolatuk a megyesegyházi térsz. meli léküzemével is. Ennyi együttműködés hallatán már csak megkérdezem:

— S abban mekkora része van az összedolgozásnak, hogy amikor a vevőjelölt meglátja a kirakatban a kisüveket lábbelivel, először azt mondja: megjárja. De amikor az árcédulára is rápillant, majd hanyatt veti magát! Ugy megrendítik a nagy számok! Egy-egy pár cipőre nem számolják rá túl sokan a maguk nyereségét?

— A magas árak okai, véleményem szerint nem a formázó szalagok mentén kell keresni. Egy-egy cipő termelői árának átlagosan 65 százaléka az anyagár. Míg a cipőgyárak és a szövetkezetek között éves termékeknek az utóbbi időszakban éles piaci verseny alakult ki, addig ugyanaz nem mondható el a háttérparról. A monopol helyzetben lévő szállítók könnyedén kérnek áremelést. Mi csak bólinthatunk és még meg is köszönjük, hogy egyáltalán szóba állnak velünk. A munka megszervezése, az idő minél teljesebb kihasználása, a közvetlenül nem a piac számára termelőknél sokkal kevésbé fontos feladat. A fejlettebb országokban, ha a gyár bőrt, alkatrészt, kelléket kér: igényeit a szállítók gyorsan, széles

válaszokkal kielégítik. Persze, nem minden szállítóknál van probléma. A Pécsi Bőrgyárral ragyogó az együttműködésünk. A Seco nevű alapanyagot csak nekünk készítik. Rendszeresen eljönnek Szegedre a vállaltól és megnézik, hogy a Mecsek alján készült bőrből milyen cipő lesz. De térjünk vissza az árakra! Előfordul, hogy a tőlünk 500 forintos termelői áron elszállított lábbeli a bolti polcra már csak kilencszázért vihető haza.

Persze, az értékes börtelbánni is tudni kell. Még akkor is, ha a cipőszabáskor hulladékként kerül az asztal alá. Ezt egy raktárban gyűjtik. Jártam a helyiségben, ahol a fél éves „temest” halmozták fel. Ennek a feldolgozására kerestek ottjártamkor bőrdíszművest, No. elsősorban nem női táskák és faragott, egész alakot mutató tükrök boltokba küldésére gondoltak. Kítűzők, műtűrök formálódnak majd reményeik szerint a hulladékból. Úgy, ahogy NSZK-beli partnereknél látták.

Sikeres termék a vásárlók körében a Szevaferm rotációs kapája. A szövetkezetnél többször nehezteltek az ügyes masinákra, mert vitte a nyereség egy részét. Ugyanis a vám kifizetése után ár 3 ezer forintból szépen lassan felkúszott a duplájára. A többletköltségeket pedig nem azonnal és nem teljes egészében tudták elismertetni a vevőkkel. Aztán amikor devizaszuke miatt egyáltalán nem jöhettek a motorok a tengeren túlról, megpróbálkoztak a leszállított igényekkel — hazai partnert keresni. A Kismotor és Gépgyár 10 ezer 3 százalékos garántálatlan elszűlyedő kamamortort kínált. Ugyanis a kisdud masina 18 kilót nyomott. Most már maga látott hozzá a szövetkezet a hajtómű kifejlesztéséhez. El is készült a saját konstrukció. Négy lóerős. Úgyes, könnyű, újszerű megoldású. Persze, mert volt elődje a házon belül. Öt ezer repülőgépmotort motort gyártottak néhány éve svéd megrendelésre. Az ár? Igérik, nem lépik át az ötezres határt.

Böle István

(Következik: Az emberek és kockázatok)

Javítják a gépeket

Sok az öreg traktor

A mezőgazdasági nagyüzemekben jól halad a téli gépjavítás. Ezekben a hetekben több mint 50 ezer traktor, hozzávetőleg 13 ezer arató-cséplő gép és a speciális munkagépek felújítását vagy éppen alapos átvizsgálását végzik a műhelyekben.

A gazdaságokban összesen 1,2 millió négyzetméternyi javítóterben serénykednek a szerelők. Számos üzem korszerű létesítménnyel rendelkezik, ám a műhelyeknek mintegy fele nem felel meg a követelményeknek. Különösen a gyengébb adottságú tészekben hiányoznak a fedett tároló- és javítóterek, és további gond, hogy helyenként — pénzügyi nehézségek miatt — nem tudtak előre elegendő alkatrészt és fődarabot beszerezni, ezért a készleteket folyamatosan kell pótolniuk.

Az alkatrészellátó vállalatoknál nagy most a forgalom. Ez összefügg azzal is, hogy a tsz-ek traktorparkjának mintegy fele túlságosan elhasznált állapotban van, és felújításukhoz nagy mennyiségű cseredarabra van szükség. A javítás za-

Akiknek perdöntő lehet szavuk

Igazságügyi Orvostani Intézet

A nagy forgalmú Kossuth Lajos sugárúton dübörgő autósorok, csörömpölő villamosok, sietős járókelők forgatagában föl sem tűnik az épület. A szegediek megszokták már, oda se figyelnek — pedig másodpercenként nyílik-csukódik tekintélyes kapuja. Kézről kézre adják kilincsét az ügyfelek. A Kossuth Lajos sgt. 40. sz. alatt található az Orvosegyetem Körbonctani és Korszövetani, az Anatómiai Szövet- és Fejlődéstani, valamint az Igazságügyi Orvostani Intézetét.

Vajon olyan hatalmas ez az épületegyes, hogy a három intézmény kényelmesen megfér benne? Nos, kényelemléről szó sincs. S ezt már 1921-ben is tudták a „döntőnkök”, akik az orvosszakértőket itt helyezték el. Tudták bizonyosan, mert a rókusai elemi népiskola helyére ideiglenesen költöztették a — közismertebb nevükön — törvényszéki orvosokat.

Ez az ideiglenes megoldás azóta sem vesztette hatályát. Földes Vilmos egyetemi tanár, az intézet vezetője igen bölcsen még csak tilkon sem reméli: belátható időn belül korszerű, modern, önálló fellegvárat kapnak. Legalább ahhoz hasonló példát, ami az öreg ház udvarán, az intézetvezető szorgalmazására 1983-ban megépült. Szerencsére volt akkora udvar a matuzsálem-épületek között, hogy a földszintes új szárny, ha kicsit szűkösen is, de megfér. Szükség volt rá: ott végzik a származásmegállapító vizsgálatokat, a kriminológiai elemzéseket, vagyis a bűnjelké analízisét. Ugyancsak ott, a klinkertéglás épületben található a fotolaboratórium — talán említeni sem szükséges, hogy e szakmában rendkívüli jelentőségű a dokumentáció. Minden egyes vizsgált ügyet archiválnak. A diapozitívek — ezerszám sorakoznak a polcokon — nagy hasznára vannak az oktatásnak is.

Az intézetvezető professzor készséggel ismereti meg az öreg épületben található helyiségeket. Büszkélkedik az 1500 kötetet számláló — természetesen szakmai jellegű könyv- és folyóirattárral. Biztosan nem véletlenül hangsúlyozza, a mennyirezeti erő polcokon 24 hazai és külföldi folyóirattal változhatnak munkatársai. (Valóban irigylésre méltó

Leggyakoribb: a származásmegállapító elemzés

lapellátás, ugyanis az utóbbi időben a tudományos intézetekben is csökkenteni kellett a folyóirat-megrendeléseket.)

A könyvtár után az igen szűk folyosóról a toxikológiai — magyarul: mérgeztani — majd a szövettani laboratóriumokba jutni. Utóbbi több speciális fénymikroszkóppal dicsekedhet, s a közeljövő ígérete szerint hamarosan számítógépes képanalizátorral is dolgozhatnak a szakértők. A mérgeztani labor vegyészeti szertart a műszereit a színvonalától függetlenül számukra nincs lehetetlen feladat, ahogyan mondták: „mindent meg lehet csinálni, több munkával...” A böneterem az utolsó, minden helyiség közül ez látszik a legtagasabbnak.

Sok a felelősség az intézet munkatársai vállán. Különböző interdiszciplináris tudomány az övék, rendkívül sok és szigorú rendelet szabályozza tevékenységüket. A professzor szerint valamivel jobb a helyzet ma már, legalábbis ami a laikusok szemléletét illeti. Régen csak azt tudták az emberek: a törvényszéki orvos boncol. Azzal már nem törődtek, hogy például az anatómusnak is hasonló a körboncnoknak is hasonló a dolga. De a sokatmondó adatokat — ez esetben — már igazán nem lehet figyelmen kívül hagyni: azt tudniillik, hogy tavaly 400 boncolást, de több mint ezer, úgynevezett előszemélyvizsgálatot végeztek. Nem véletlenül szokták a társadalmi betegségek gyógyítóinak is nevezni az igazságügyi orvosszakértőket. Sajnos munkájuk akad, elég. Elég csupán arra gondolni, hogy nőtt a bűncselekmé-

nyek, vagy az öngyilkosságok száma.

Egy 1976-ban hozott rendelet szerint nemcsak hivatalosan, hanem egyéni megkeresés útján is fordulhatnak az intézethez. A magán-személyek megbízásaival tovább szaporodott a szakértők munkája. Leggyakrabban az apaság megállapítását kérik tőlük az ügyfelek, mielőtt még perre vennék a dolgot...

Mint az orvosegyetem valamennyi intézményében, itt is érvényes a hármas követelmény: feladat a szakértői munka, de a tudományos kutatás és az oktatás is. Jelenleg 200 orvostanhallgató, 20 fogorvos és 70 joghallgató jár az intézetbe — az orvosegyetemi oktatásban egyébként az egyik legrégebbi keltető — 1793 óta —, s szigorlati tantárgy az igazságügyi orvostan. A nagy tradíció könnyen magyarázható, belátható: a bajbajutott embernek mindenkor elkel(t) a segítség, s az sem volt sosem közömbös, érvényesül-e a törvény, bűnhődik-e a bűnös...

A Kossuth Lajos sugárúti orvosszakértői intézet 30 munkatársa nagy-nagy hivatástudattal áll az igazság szolgálatában. Munkájuk rendkívül változatos, minden esetük más és más, de a tévedésnek még a lehetőségét is igekezik kizárni. Szakmai véleményük egyik biztosítója, hogy tudományuk hallatlan, gyors ütemben fejlődik, korszerű technika véletlenül szokták a társadalmi betegségek gyógyítóinak is nevezni az igazságügyi orvosszakértőket. Sajnos munkájuk akad, elég. Elég csupán arra gondolni, hogy nőtt a bűncselekmé-

Mag Edit

Somogyi Károlyné felvétele

Hörösgétermékek: van ahol megéri velük foglalkozni, van ahol nem. Ezt a területet a Szűcs- és Szabóipari Szövetkezetnél kaptuk lencsevégre

Egymilliárdos társadalmi munka

Megközelíti az egymilliárd forintot a Szolnok megye lakossága által 1985-ben végzett társadalmi munka értéke. Ezt állapítja meg a megyei tanács tervosztályának januári gyorsmérése. A munkahelyi és lakóterületi közösségek részvételével egyebek között 10 kilométer gázvezeték-hálózat, 23 kilométer vízvezeték, tízezer négyzetméter park és játszótér, 20 kilométer útalap épült meg. Az utcákat, tereket harmincezer facsemete elültetésével csinosították.

Tiszszentimrén az új művelődési ház és óvoda építését, Nagyvívánban az általános iskola bővítését segí-

tették a társadalmi munkások. Szolnokon öregek napközije, Jászladányban szociális otthon létesítésénél végeztek számottevő önkéntes munkát. Jászberényben, Törökszentmiklóson, Szolnok és Zagyvarékason a lakosság nagy számban dolgozott a gázvezeték kiépítésén.

A múlt évi társadalmi munka-teljesítményt is beleszámítva Szolnok megye lakói, közületei, intézményei a VI. ötéves tervben négy és fél milliárd forinttal gazdagították a településeket, szűkebb lakókörnyezetüket.

(MTI)